

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

GÜZEL SANATLAR LİSESİ

ÇALGI EĞİTİMİ NEY DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

9, 10, 11 ve 12. Sınıflar

Ankara 2016

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	3
NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI.....	4
NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER	5
NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME- ÖĞRETME YAKLAŞIMI	6
NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	7
NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR	8
NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI.....	9
NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE VE SÜRELERİ	10
9. SINIF NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	11
10. SINIF NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	14
11. SINIF NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	16
12. SINIF NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	17

GİRİŞ

Ney üflemeli bir çalgıdır. Klasik Türk müziği içerisinde kendine özgü bir teknik yapıya sahip olmakla beraber değişik müzik türlerinde de kullanılmaktadır. Türk müziğindeki ana makamlar neyde tam seslerden elde edildiğinden en temel saz olarak kabul edilmektedir. Bu sesler Türk müziğinin karakteristik perdeleri olan rast, segah, uşşak, neva, hüseyini, neva ve kürdi perdeleridir. Bu perdelerden oluşan makamlar basit makamlar diye tasnif edilen gruba giren temel makamlardır. Her akorda karşılık gelen bir ney çeşidi vardır. Bunlar tam sesler ve yarım seslerden oluşur. Ara seslere mabeyn, bir oktav tiz neylere ise nisfiye adı verilir. Türk müziğinde akort birliği ney sazı esas alınarak belirlenmiştir. La diyapozon sesi mansur ney olarak bilinir ve Batı müziğine olan nispetin karşılığı bu neydir.

M.Ö. 2000-3000 yıllarından itibaren Fırat ve Dicle nehirlerinin bulunduğu bölgede kullanılmış ve daha sonra Anadolu topraklarına geçerek günümüzdeki şeklini almıştır. Kamıştan yapılan ney sazı tek akorda karşılık gelmekte ve her akort değiştiğinde neyin de değişmesi gerekmektedir. Mevlevi mukabeleleri sayesinde tüm dünyada tanınan ney ülkemizde özellikle mistik yapısı ile bilinmektedir. Arap dünyasında ise pek çok müzik türünde kullanılmaktadır.

Ney Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin, Türk müziğindeki en temel sazlardan kabul edilen ney sazının Türk müzik kültüründeki yerini anlaması, neyden doğru ses çıkartarak diğer sazlarla yakalanması gereken ahenk birliğini kazanması ve bu kazanımların gelecek nesillere doğru bir şekilde aktarılması amaçlanmıştır. Bu bakımdan programda yer alan kazanımlar, Osmanlı'nın geleneksel musiki yapısında saz meşki adı verilen eğitimin tüm evreleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI

Ney Dersi Öğretim Programı 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları İle Türk Millî Eğitimin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu programla öğrencinin;

1. Türk musikisinin en temel çalgılarından biri olan ney sazının Türk müzik kültüründeki yerini anlaması,
2. Neyden doğru ses çıkartarak diğer sazlarla yakalanması gereken ahenk birliğini kazanması,
3. Saz repertuarının yanı sıra sözlü repertuvara yönelik eser dağarcığı oluşturması,
4. Neyin sazının tarihi gelişimi hakkında bilgi sahibi olması,
5. Ney çalma tekniklerini kavraması ve uygulaması,
6. Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk duygusunu kazanması,
5. Ülkemizin musiki kültürüne hizmet etmesi amaçlanmaktadır.

NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER

Ney Dersi Öğretim Programıyla öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur.

1. Bireysel icra (yorumlama)
2. Toplu icra (yorumlama)
3. Çalgı ahengini tanıma
4. Nefes tekniklerini kullanma
5. Nefes sağlığını koruma
6. Müziksel işitme
7. Tonalite ve modalite (makam) tanıma
8. Sahne ve performans
9. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
10. İş birliği
11. İletişim
12. Analitik düşünme
13. Yaratıcı düşünme
14. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
15. Problem çözme

NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Çalgı eğitimi birçok teknik ve müzikal becerinin öğrenilmesini gerektiren bir eğitim sürecidir. Öğrencilerin bu kazanımları edinebilmeleri için öğrenmeyle ilgili çeşitli taktik, teknik, beceri ve bilişsel özelliklere sahip olmaları gerekir. Bireylerin, bu niteliklere sahip olmaları etkili bir biçimde gerçekleştirilecek olan eğitim uygulamalarından geçmektedir. Ney eğitimi sürecinde bu sazları çalmaya yönelik gerekli temel becerilerin kazanılması, büyük ölçüde öğrencilerin kendi öğrenme yollarının farkında olmasına ve kendi öğrenmelerini yönlendirebilmelerine bağlıdır. Eğitimde son eğilimler, geleneksel öğretmen merkezli yaklaşımdan, öğrencilerin üstbilişsel farkındalıklarını geliştirmeye doğru yönelmiştir. Üstbilişsel farkındalık, öğrenmede zorlukların üstesinden gelmek ve öğrencilerin sahip oldukları düşünme becerilerini geliştirmek için önemlidir. Kendi öğrenmelerini düzenleyen öğrenciler karmaşık öğrenme durumlarında çözüm üretebilir. Öğrencilerin, ney eğitiminde kullanılabilecek geniş bir strateji repertuarı kazanmaları, aynı zamanda bu yolla kendi öğrenmelerini düzenleme ve kontrol edebilmelerine rehberlik edilmelidir.

Çalgı eğitiminde öğrenme, kişinin yeteneklerine, onun biyolojik ve kültürel gelişmişliğine, müziğe ve çalgıya karşı olan ilgisine, öğrenme ortamının durumuna bağlı olabilmektedir. Her öğrencinin çalgıya ve müziğe olan yatkınlığı farklı olabileceği için Ney Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar farklı bilişsel ve psikomotor beceriyi vurgulayacak şekilde yapılandırılmış, konular öğrencilerde müzik bilinci oluşturacak nitelikte tasarlanmıştır. Programda bilgi, beceri, değer ve tutum açısından denge gözetilmiştir. Programda yer alan bilgi, beceri ve değerlerin öğrencilere kazandırılabilmesi için aktif öğrenme yöntemlerinin ve öğretim etkinliklerinin kullanımı gerekmektedir.

Bu bakımdan programın uygulanması sırasında öğrenciyi merkeze alan, üstbilişsel farkındalık geliştirmesine olanak sağlayacak ve öğretmenin rehber görevi gördüğü bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturulması uygun olacaktır. Programın uygulanmasında öğretmen tek bir öğrenme-öğretme stratejisi belirlemek zorunda değildir. Kazanımların içeriği ve öğrenciyi kazandırılması hedeflenen becerilere bağlı olarak farklı öğrenme-öğretme stratejileri (buluş yoluyla öğrenme, sunuş yoluyla öğrenme, araştırma yoluyla öğrenme, tam öğrenme, iş birlikli öğrenme, yapılandırmacı öğrenme), yöntem ve teknikleri dengeli ve amacına uygun şekilde birlikte kullanılabilir.

NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Değerlendirme; öğretim programında yer alan kazanımlarda belirtilen bilgi, beceri ve tutumlara öğrencilerin ne oranda ulaştıklarının tespit edilmesi ve tespit edilen eksik ya da yanlış öğrenmelerin giderilmesi için önlemler alınmasının sağlanması açısından önemlidir. Çeşitli ve çok sayıda ölçme aracı kullanılarak sistematik olarak yapılan değerlendirme sonuçları, sadece not vermek için değil; öğrencilere performansları hakkında geri bildirim verme, öğrencileri gösterebilecekleri en üst performans seviyesine ulaştırmak için motive etme, öğretim etkinliklerinin ve öğretim programının etkililiğini belirleme amacıyla kullanılabilir.

Ney Dersi Öğretim Programı'nda değerlendirme ile sadece öğrenme ürünü değil; aynı zamanda öğrenme süreçleri de izlenmelidir. Yapılan değerlendirme çalışmalarının sürekli olması önemlidir. Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geribildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme, öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Değerlendirme çalışmaları, farklı öğrenci yetenek ve beceri düzeylerinin yanı sıra okul/sınıf ortamı göz önünde bulundurularak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Öğretmenlerin, öğrencilerin başarısını değerlendirirken farklı yöntemleri kullanmaları önemlidir. Bu yaklaşım, öğrencilerin bireysel olarak hangi bilgilere sahip olduklarını göstermelerine imkân sağlar. Kullanılacak ölçme aracı ve değerlendirme yaklaşımı, ölçülmek istenen becerilere ve değerlendirme sonuçlarının hangi amaçla kullanılacağına bağlı olarak belirlenmelidir. Psikomotor ve duyuşsal alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, dereceli puanlama anahtarı ya da derecelendirme ölçekleri şeklinde tasarlanmış gözlem formlarının yanı sıra öz ve akran değerlendirme formları kullanılabilir. Bu formlarda; öğrencinin saza olan hâkimiyeti, düzgün ses çıkartıyor olması ve üsluba yönelik icra kabiliyetinin olup olmadığına ilişkin ölçütlere yer verilmelidir. Bilişsel ve psikomotor alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, bireysel ya da grup çalışması şeklinde tasarlanmış proje ve performans çalışmaları kullanılabilir.

Değerlendirme sonrasında performansları hakkında verilen yapıcı geri bildirimler; öğrencilerin neyin önemli olduğunu, neyin öğretilmeye çalışıldığını ve hangi alanda gelişmek için çaba sarf etmeleri gerektiğini kavramalarını sağlayacaktır.

NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Derslerde ney icrasının yanı sıra Osmanlı musiki kültürüne ait açıklamaların yapılması gerekmektedir. Bu nedenle musiki tarihi ve Mevlevilikle ilgili görsel malzeme ve kaynak kullanılmalıdır.

2. Ney sazının diğer sazlarda bulunmayan felsefi yapısı öğrenciye hissettirilmelidir. Bu bağlamda Mevlevi ayinleri ve neyin icrasına ve tanıtılmasına katkı sağlamış önemli sanatçıların performanslarına ilişkin kayıtlar ile ilgili belgeseller sınıf ortamında izletilerek sergilenen performans ve kullanılan teknikler hakkında sınıfta konuşma ortamı oluşturulmalıdır.

3. Program temel seviyeden başlamakta ve belli bir düzen çerçevesinde ilerlemektedir. Kazanımlarda verilen peşrev, saz semaisi ve ilahiler için eser seçimine öğretmen karar vermelidir. Kitabın dışında farklı nota neşriyatından da faydalanılabilir.

4. Programın uygulanmasında öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır. Program içinde verilen örnek eser sayısı öğrencilerin düzeyine göre artırılabilir. Ders kitabı dışında öğretmenin belirleyeceği ses ve görüntü kayıtları ders içerisinde etkin bir şekilde kullanılmalıdır.

5. Öğrencilerin özellikle 11 ve 12. sınıflarda yapacağı eser icraları neyin geleneksel icra tavrını kazanması açısından dikkatle takip edilmelidir. Öğrenciler bir sanatkâr adayı olarak düşünülmesi ve saz eğitimi dışındaki süreçler de program boyunca takip edilmelidir. Öğretilecek eser sadece nota tekrarından oluşmamaktadır. Bestekâr, eserin yazıldığı dönem, tavır ve ekol gibi daha pek çok özellik öğrenciye verilmelidir.

6. Karşılıklı ve beraber icra etkinlikleri akort birliğinde önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle program boyunca öğrencilerden çalışma grupları oluşturulmalıdır. 10. sınıftan itibaren kısa dinletiler ve resitaller yaptırılarak öğrencinin sahne deneyimi kazanması sağlanmalıdır.

7. Programda yer alan ünitelerin eksiksiz olarak işlenmesi şartıyla konu içeriğinde takdim tehir yapılabilir.

8. Müzik manevi, kültürel ve evrensel değerlerin sanat yoluyla aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu bakımdan öğrenme sürecinde programda yer alan üniteler ve kazanımlarla ilişkilendirilerek tabloda sunulan değerlere ilişkin çalışma ve etkinliklere yer verilmesi önemlidir. Etkinlik ve çalışmalar planlanırken örnek olarak verilmiş konu başlıklarından yararlanılabilir.

Değerler	Konu Başlığı
Vatanseverlik	Verilen görevi yapma
Hoşgörü	Farklılıklara karşı hoşgörü
Sevgi	Doğa ve hayvan sevgisi
Alçak gönüllülük	Tevazu

Bu değerlerin, öğrencilere aktarılabilmesi için ders kitabında etkinlik, çalışma, araştırma konusu veya okuma parçası olarak yer alması sağlanmalıdır.

NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE VE SÜRELERİ

9. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Ney Üflemenin Temel Özellikleri	11	8	22
Neyde Sesler ve Nefes Kullanımı	27	12	34
Neyde Etütler ve İlahi Çalışmaları	8	16	44
TOPLAM	46	36	100

10. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Neyde Nüanslar ve Eserlere Giriş	5	8	22
Makamlara Giriş ve Usul Çalışmaları	4	28	78
TOPLAM	9	36	100

11. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Neyde Temel Eserler "İlahi ve Peşrevler"	14	64	88
Dem Sesler	4	8	12
TOPLAM	18	72	100

12. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Neyde Temel Eserler "Peşrev ve Saz Semaları"	9	52	72
Dudak Pozisyonları	3	20	28
TOPLAM	12	72	100

9. SINIF NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

9.1. NEY ÜFLEMENİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Terimler: Ney, Mevlevilik, kamaş, başpare, parazvane

9.1.1. Neyin Tanımı ve Neyin Tarihi Gelişimi

9.1.1.1. Neyin tanımını yapar.

9.1.1.2. Türk musikisinde ney sazının yerini açıklar.

Türk musikisine katkı sağlayan neyzenler tanıtılarak neyzen kültürü hakkında bilgi verilmelidir.

9.1.1.3. Türkiye’de ney sazının kullanıldığı müzik türlerini açıklar.

9.1.1.4. Türklerin ney sazıyla tarihi bağlarını açıklar.

9.1.1.5. Türk musikisi içerisinde ney sazının icra edildiği alanları tanıır.

Mevlevilik ve Mevlevi ayinleri hakkında bilgi verilmelidir.

9.1.2. Ney Kamaşının Özellikleri

9.1.2.1. Neyin yapısını ve özelliklerini kavrar

9.1.2.2. Kamaşın yapısını ve yetiştiği bölgeleri tanıır.

9.1.3. Ney Yapımı ve Bakımı

9.1.3.1. Doğru kamaş seçiminin nasıl yapılacağını açıklar.

9.1.3.2. Başpare ve parazvanenin işlevini açıklar.

9.1.3.3. Ney bakımı ve yağlanmasının önemini açıklar.

9.1.4. Ney Çeşitleri/Neyde Boy ve Ses Farklılıkları

9.1.4.1. Ney çeşitlerini ayırt eder.

Kız, Mansur, Bolahenk (nısfıye), Süpürde, Müstahzen, Şah, Davud, ve Bolahenk neyelerinin değişik boylarda ve akortlardaki neyeler olduğu, bunların icralarının eşlik edilecek solistin ses rengine göre belirlendiği vurgulanmalıdır.

9.2. NEYDE SESLER VE NEFES KULLANIMI

Terimler: Dem ses, diyafram, rast, düğah, segah, çargah, neva, hüseyini, acem, eviç, gerdaniye, muhayyer, kürdi, nim hicaz, şehnaz.

9.2.1. Neyden Ses Çıkartma

9.2.1.1. Ses çıkartmadan önce dudağın alması gereken şekli gösterir.

9.2.1.2. Soğuk nefes ve sıcak nefes üfleyerek çıkan sesleri ayırt eder.

9.2.1.3. Fosurtu, ıslık sesi, dem ses ve normal sesleri ayırt eder.

9.2.2. Nefes Teknikleri

9.2.2.1. Doğru nefes tekniklerini uygular.

Nefes çalışmalarının ilerleyen yıllarda da devam edecek olan temel bir uygulama olduğu belirtilmelidir.

9.2.2.2. Diyafram nefesini gösterir.

Bu aşamada öğrenci diyafram nefesini kullanamayacağından sadece ağız yapısı ve nefes hızı üzerinde durulmalıdır.

.2.3. Neyde Tutuş Pozisyonu

- 9.2.3.1. Oturma pozisyonunda neyin tutuş pozisyonunu gösterir.
- 9.2.3.2. Ney ve vücut açısının oranını kavrar.

9.2.4. Tutuş Pozisyonunda Ses Çıkartma

- 9.2.4.1. İlk tutuş pozisyonunda kullanılacak parmakları fark eder.
- 9.2.4.2. Deliklerin ne şekilde kapatılacağını gösterir.
- 9.2.4.3. Sert ya da yumuşak üfleşte sesin değişimini fark eder.
- 9.2.4.4. Bir perdeden çıkan değişik sesleri ayırt eder.

9.2.5. Ney'de Birinci Kademedeki Çıkan Sesler

- 9.2.5.1. Birinci kademedeki sağ el kapalıyken çıkan notaları çalar.
- 9.2.5.2. Birinci kademedeki sol el kapalıyken çıkan notaları çalar.
- 9.2.5.3. Birinci kademe seslere çalışırken dem sesleri ve ikinci kademeyi fark eder.
- 9.2.5.4. Uzun nefes kullanır.

9.2.6. Neyde İkinci Kademedeki Çıkan Sesler

- 9.2.6.1. İkinci kademedeki sağ el kapalıyken çıkan notaları çalar.
- 9.2.6.2. İkinci kademedeki sol el kapalıyken çıkan notaları çalar.
- 9.2.6.3. Birinci kademedeki ikinci kademeye geçişteki köprüyü fark eder.
- 9.2.6.4. Birinci ve ikinci kademedeki seslerle melodik etütler çalar.

9.2.7. Neyde Üçüncü Kademedeki Çıkan Sesler

- 9.2.7.1. Üçüncü kademedeki sağ el kapalıyken çıkan notaları çalar.
- 9.2.7.2. Üçüncü kademedeki sol el kapalıyken çıkan notaları çalar.
- 9.2.7.3. İkinci kademedeki üçüncü kademeye geçişteki köprüyü fark eder.
- 9.2.7.4. İkinci ve üçüncü kademedeki seslerle melodik etütler çalar.

9.2.8. Birinci, İkinci ve Üçüncü Kademedeki Değişirme İşaretleri

- 9.2.8.1. Birinci kademedeki değiştirici notaları çalar.
- 9.2.8.2. İkinci kademedeki değiştirici notaları çalar.
- 9.2.8.3. Üçüncü kademedeki değiştirici notaları çalar.
- 9.2.8.4. Birinci, ikinci ve üçüncü kademedeki sesleri kullanarak inici ve çıkıcı gamlar yapar.

9.3. NEYDE ETÜTLER VE İLAHİ ÇALIŞMALARI

Terimler: Diyez, bemol, makam

9.3.1 Melodik ve Ritmik Etütler

- 9.3.1.1. Melodik ve ritmik etütleri tanır.

9.3.2. Birinci, İkinci ve Üçüncü Kademedeki Etütler

- 9.3.2.1. Birinci, ikinci ve üçüncü kademedeki tam seslerden örnek etütler çalar.
- 9.3.2.2. Birinci, ikinci ve üçüncü Kademedeki diyez ve bemollü sesleri kullanarak etütler çalar.

9.3.2.3. Atlamalı olarak ritmik etütler çalar.

9.3.3. Temel Makamlarda Etüt ve İlâhi Çalışmaları

9.3.3.1. Rast makamında uygulamalar yapar.

9.3.3.2. Segâh makamında uygulamalar yapar.

9.3.3.3. Kürdi makamında uygulamalar yapar.

9.3.4. Basit Usul Çalışmaları

9.3.4.1. İki, üç ve dört zamanlı usulleri vurur.

10. SINIF NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

10.1. NEYDE NÜANSLAR VE ESERLERE GİRİŞ

Terimler: Kaydırma, çarpma

10.1.1. Birinci Kademedede Parmak Kaydırma Yöntemi

10.1.1.1. Birinci kademedede parmak kaydırma yöntemini uygular.

Sol-Si, Sol-Do, Sol-Re kaydırması, La-Do, La-Re kaydırması ve Si-Re kaydırması gösterilmelidir.

10.1.2. İkinci Kademedede Parmak Kaydırma Yöntemi

10.1.2.1. İkinci kademedede parmak kaydırma yöntemini uygular.

Re (Kapalı)-Fa#, Re- Sol, Re (Kapalı)- La kaydırması, Mi-Sol, Mi-La kaydırması ve Fa#- La kaydırması gösterilmelidir.

10.1.3. Üçüncü Kademedede Parmak Kaydırma Yöntemi

10.1.3.1. Üçüncü kademedede parmak kaydırma yöntemini uygular.

Sol (Kapalı Gerdaniye)- Si (Tiz Segâh), Sol-Do (Tiz Çargâh), Sol-Re (Tiz Neva) kaydırması, La (Kapalı Muhayyer)- Do, La-Re kaydırması ve Si (Tiz Segâh)- Re kaydırması gösterilmelidir.

10.1.4. Neyde Çarpma Pozisyonları

10.1.4.1. Çarpma kavramını açıklar.

10.1.4.2. Birinci, ikinci ve üçüncü kademedeki çarpma pozisyonlarını fark eder.

a) Çarpma pozisyonlarının çeşitlilik gösterdiği her pozisyonda çarpma yapılabildiği gibi özellikle 1, 2 ve 3. kademedeki Rast (Sol), Dügah (La), Neva Re), Hüseyini (Mi) ve Acem (Fa) perdelerindeki çarpmalar temel çarpmalar olduğu vurgulanmalıdır.

b) Çarpmalar uygulandıktan sonra icracının ilerleyen aşamalarda pozisyon gereği değişik notalarda da çarpmalar uygulanabileceği vurgulanmalıdır.

10.2. MAKAMLARA GİRİŞ VE USUL ÇALIŞMALARI

Terimler: Peşrev, uşşak, bakıyye, hümayun, uzzal, zirgüle

10.2.1. Rast Makamında Uygulamalar

10.2.1.1. Rast makam dizisinde uygulamalar yapar.

a) Rast makamında örnek ilahi, melodik etüt ve peşrev çaldırılmalıdır.

b) Rast makamının sahip olduğu dizi itibarıyla Türk musiki yapısı içerisinde başlangıç makamı olarak kabul edildiği vurgulanmalıdır.

c) Edvar kitaplarında makam tanımı ve anlatımlarının her zaman Rast makamından başladığı belirtilmelidir.

10.2.2. Segâh Makamında Uygulamalar

10.2.2.1. Segâh makam dizisinde uygulamalar yapar.

- a) *Segâh makamında örnek ilahi, melodik etüt ve peşrev çaldırılmalıdır.*
- b) *Yusuf Paşa'nın segâh peşrevinin, teknik özellikleri bakımından neye yeni başlayanlar için en elverişli saz eseri olarak kabul edildiği belirtilmelidir.*

10.2.3. Hüseyni Makamında Uygulamalar

10.2.3.1. Hüseyni makam dizisinde uygulamalar yapar.

Hüseyni makamında örnek ilahi, melodik etüt ve peşrev çaldırılmalıdır.

10.2.4. Basit Usul Çalışmaları

10.2.4.1. Beş ve altı zamanlı usulleri vurur.

11. SINIF NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

11.1. NEYDE TEMEL ESERLER “İLAHİ VE PEŞREVLER”

Terimler: Aşiran, sultani-yegâh, beyati, buselik, nikriz, mahur

11.1.1. Uşşak Makamında Uygulamalar

11.1.1.1. Uşşak makamı için perde çalışmaları yapar.

11.1.1.2. Uşşak makamı dizisinde uygulamalar yapar.

Uşşak makamında örnek melodik etüt, ilahi ve peşrev çaldırılmalıdır.

11.1.2. Hicaz Makamı Ailesinde Uygulamalar

11.1.2.1. Hicaz makamı için perde çalışmaları yapar.

11.1.2.2. Dik Kürdi ve Nim Hicaz notalarını çalar.

11.1.2.3. Hicaz makam dizisinde uygulamalar yapar.

Hicaz makamında örnek ilahi, melodik etüt ve peşrev çaldırılmalıdır.

11.1.3. Hicaz Hümayun ve Hicaz Uzzal Makamları

11.1.3.1. Hicaz hümayun makamı için perde çalışmaları yapar.

11.1.3.2. Hicaz hümayun makamı dizisinde uygulamalar yapar.

Hicaz hümayun makamında örnek ilahi, melodik etüt ve peşrev çaldırılmalıdır.

11.1.4. Zırgüleli Hicaz Makamı

11.1.4.1. Zırgüleli Hicaz makamı için perde çalışmaları yapar.

11.1.4.2. Zırgüleli Hicaz makamı dizisinde uygulamalar yapar.

Zırgüleli hicaz makamında örnek ilahi, melodik etüt ve peşrev çaldırılmalıdır.

11.1.5. Buselik Makamında Uygulamalar

11.1.5.1. Buselik makamı için perde çalışmaları yapar.

11.1.5.2. Buselik makamı dizisinde uygulamalar yapar.

Buselik makamında örnek melodik etüt, ilahi ve peşrev çaldırılmalıdır.

11.1.6. Karciğar Makamında Uygulamalar

11.1.6.1. Karciğar makamı için perde çalışmaları yapar.

11.1.6.2. Karciğar makamı dizisinde uygulamalar yapar.

Karciğar makamında örnek melodik etüt, ilahi ve peşrev çaldırılmalıdır.

11.1.7. Basit Usul Çalışmaları

11.1.7.1. Yedi ve sekiz zamanlı usulleri vurur.

11.2. DEM SESLER

Terimler: Dem ses, peşrev

11.2.1. Ney’de Dem Ses Uygulamaları

11.2.1.1. Dem sesleri ayırt eder.

11.2.1.2. Aşiran perdesinden çıkan sesleri uygular.

11.2.1.3. Dem seslerle etüt ve örnek ilahi çalar.

11.2.1.4. Dem seslerle örnek peşrevler çalar.

12. SINIF NEY DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

12.1. NEYDE TEMEL ESERLER “PEŞREV VE SAZ SEMAİLERİ”

Terimler: Saz semaisi, saba, bestenigar, eviç, evcârâ, hüzzam, karcığar, nihavend, zâvil, suznak, şehnaz

12.1.1. Saba Makamında Uygulamalar

12.1.1.1. Saba makamı için perde çalışmaları yapar.

12.1.1.2. Saba makamı dizisinde uygulamalar yapar.

Saba makamında örnek melodik etüt, ilahi ve peşrev çaldırılmalıdır.

12.1.2. Nihavent Makamında Uygulamalar

12.1.2.1. Nihavent makamı için perde çalışmaları yapar.

12.1.2.2. Nihavent makamı dizisinde uygulamalar yapar.

Bestenigâr makamında örnek melodik etüt, ilahi ve peşrev çaldırılmalıdır.

12.1.3. Kürdilihicazkâr Makamında Uygulamalar

12.1.3.1. Kürdilihicazkâr makamı için perde çalışmaları yapar.

12.1.3.2. Kürdilihicazkâr makamı dizisinde uygulamalar yapar.

Kürdilihicazkâr makamında örnek melodik etüt, ilahi ve peşrev çaldırılmalıdır.

12.1.4. Hüzzam Makamında Uygulamalar

12.1.4.1. Hüzzam makamı için perde çalışmaları yapar.

12.1.4.2. Hüzzam makamı dizisinde uygulamalar yapar.

Hüzzam makamında örnek melodik etüt, ilahi ve peşrev çaldırılmalıdır.

12.1.5. Basit Usul Çalışmaları

12.1.5.1. Dokuz ve on zamanlı usulleri vurur.

12.2. DUDAK POZİSYONLARI

Terimler: Vibrasyon

12.2.1. Neyde Vibrasyon Uygulaması

12.2.1.1. Vibrasyonun önemini kavrar.

12.2.1.2. Ayna karşısında vibrasyon çalışmaları yapar.

12.2.1.3. Temel seslerde vibrasyon çalışmaları yapar.

Melodik etüt, ilahi, peşrev ve saz semailerinde vibrasyon tekniğinin uygulanması sağlanır.